

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Devarim

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 594 [1833 oder 1834]

בכ אצת יכ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8969

כי תצא כא כב

נתן לך נחלה: ס כב (א) לא-
תראה את-שור אחיך או את-
שיו נדחים והתעלמת מהם השב
תשיבם לאחיק: (ג) ואם-לא
קרוב אחיק אליך ורא ידעתו
ואספתו אל-תוך ביתך והיה
עמך עד דרש אחיק אתו והשבתו
לו: (ג) וכן תעשה לחמרו וכן

חעשה

תרגום אשכנזי קיא

דיר צום בעזיטצע גיכט, ניכט
פֿעראונרייניגען.

כב (א) ווען דוא דיינעם
ברודערס אָכסען

אָדער שאַף זיעהעסט, דאָז
זיך פֿערלויפֿען האַט, זאָ מוסט

דוא דיק איהנען ניכט ענט-
ציעהען, זאָנדערן זאָללסט

זיא צו דיינעם ברודער צו-
ריק פֿיהרען. (ג) איזט אָבער

דיין ברודער פֿאָן דיר ענט-
פֿערנט, אָדער דוא ווייסט

ניכט, וועם עס אָנגעהערט;
זאָ נים עס צו דיר אין דיין

הויז, אונד לאַכ עס בייא דיר זיין, ביז דיין ברודער דאַרנאָך פֿראַגט, דאַמיט דוא
עס איהם וויעדער געבען קאַננסט. (ג) עבען אַלזאָ זאָללסט דוא טהון מיט זיינעם

עזעל

ר ש י

ונתלה כל הרואה אותו אומר המלך תלוי.
כל קללה שנמקרא לשון הקל ולזול כמו
והוא קללני קללה נמרצת (מלבי"ם א' ב'):

כב (א) והתעלמת. כונש עין כאלו
אינו רואהו: לא תראה

והתעלמת. לא תראה אותו שתעלם
ממנו זהו פשוטו ורבותינו אמרו פעמים

שאתה מתעלם וכו': (ב) עד דרוש
אחיק. וכי תעלה בלבך שיתנהו לו קודם

שירשהו אלא דרשהו שלא יהא רמאי:
והשבותו לו. שתהא בו השנה שלא יאכל כדמיו ותתבעם ממנו מכאן אמרו כל דבר שעושה
ואוכל יעשה ויאכל ושאינו עושה ואוכל ימכר:

תרגום אונקלוס

כב (א) לא תרני ית תורא דאחוק או ית
אמריה דמָען ותחבביש מנהון

אתקא תחבינון לאחוק: (ג) ואם לא קריב
אחוק לוחך ולא ידעתיה ותכנשיניה לגו

ביתך ויהי עמך עד דיתבע אחוק יתיה
ותחביניניה ליה: (ג) וכן תעביד לחמריה

וכן

והשבותו לו. שתהא בו השנה שלא יאכל כדמיו ותתבעם ממנו מכאן אמרו כל דבר שעושה
ואוכל יעשה ויאכל ושאינו עושה ואוכל ימכר:

ב א ו ר

על העץ, כי קללת אלהים תלוי, כי אם קבר תקברנו ולא תטמא את אדמתך, כי היה אפשר
שיזניענו בלא קבורה, ולזה לקברו שלא יטמא בו נוגע או מאהיל כדברי הרשב"ם, ואמרו רבותינו
ז"ל שמלות קבורה אף בשאר מתי ישראל בכל מקום ובכל זמן:

כב (א) לא תראה, מוסב על והתעלמת, ושיעורו אם תראה לא תעלם: והתעלמת, כונש
עין כאלו אינו רואה. (רש"י): (ב) ולא ידעתו, או אם לא ידעתו כמו מכה אביו ואמו.

(דעת הרמב"ן), וכן הוא בתרגום אשכנזי: ואספתו, אם היית שם, או בלוי שתסקדנו ביד
נאמן. (ראב"ע): והשבתו לו, שתהא בו השנה, שלא יאכל כדמיו ותתבעו ממנו,
מכאן

ה מ ע מ ר

כי על כל אמונת שוא יאמר הכתוב שמטמא את הארץ. — על פי הדברים האלה יתכן מה שלא
באה המלצה במדבר, כי אז היו בדרך בארץ ליה, ואם הוקע איש על העץ נעשה זה חון למסנה
במקום לא עבר שם אדם כלילה ולא היה לחוש לזה.

כב (א) לא ו. ד. ג. ה., חמרי שנאמר הדינים שבין אב לבנים יבאר עתה הדינים שבין איש לעמיתו
והנה

תרגום אשכנזי

עוֹלָה, עֲבָעַן אֲלוֹף מִיֵּט זַיִן
נָעַם גַּעוּזָאֲנָדַע, עֲבָעַן אֲלוֹף
מִיֵּט אֲלָלֵעַם פֶּעֶרְלָאָרְנַעַן,
דָּאָז דִּיֵּנַעַם בְּרוּדַעַר פֶּאָן
הַעֲנִדַעַן גַּעֲקָמַמַעַן אֲוֹנַד פֶּאָן
דִּיר גַּעֲפֹנֶדַעַן וּוְאָרְדַעַן, דּוּא
קָאֲנַסַט דִּיר נִיכַט עֲנַטְצִיעַ.
הַעַן. (ד) זִיעַהֶעֱסַט דּוּא דִּיֵּי
נָעַם בְּרוּדַעַרַם עוֹלָה אָרַעַר
זַיִנַעַן אָבְסַעַן אוּיָף דַעַם וּוַעֲגַעַע
הִינְפֶּאָלְלַעַן, זָאָ מוּסַט דּוּא
דִּיר אִיהִנַעַן נִיכַט עֲנַטְצִיעַהֶעַן,
זָאָנְדַעַרְן אִיהֶם אוּיָפֶרִיכַטַעַן
הַעֲלַפַּעַן. (ה) קִיִּנַע פֶּרוּיַעֲנַסֶפַּעֲרוּזָאָן

כי תצא כב

תַּעֲשֶׂהָ לְשִׁמְלֹתָיו וְכֵן תַּעֲשֶׂהָ
לְכָל־אֲבֹת אֲחִיקָה אֲשֶׁר־תֵּאבֹד
מִמֶּנּוּ וּמִצֵּאתָהּ לֹא תוּכַל
לְהִתְעַלֵּם: ׀ (ד) לֹא־תִרְאֶה
אֶת־חֲמוֹר אֲחִיקָה אֲזִישׁוּרוֹ גְּפָלִים
בְּדַרְךְ וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הֲקָם
תִּקְיָם עִמּוֹ: ׀ (ה) לֹא־
יִהְיֶה כְּלִי־גִבֹר עַל־אִשָּׁה וְלֹא־
יִלְבַּשׁ

זָאָלָל גַּעֲרַעֲטַהֶע אִיֵּנַעַם מֵאֲנַנַעַם טְרַאָנַעַן, אֲוֹנַד
קִיִּנַע

תרגום אונקלוס

וְכֵן תַּעֲבִיד לְכַסְיוּתֶיהָ וְכֵן תַּעֲבִיד לְכָל
אֲבִיחָתָא דְאֲחִיקָה דִּי תִיבַד מִגִּיָּה וְתִשְׁכַּחֲתֶיהָ
לִית לָהּ רִשׁוֹ לְכַסְיוּתֶיהָ: (ד) לֹא תַחֲזִי יַח
חֲמוֹרָא דְאֲחִיקָה אוֹ חֲמוֹרִיהָ רַמֵּן בְּאֲוִרְחָא
וְתַחֲבִישׁ מַגְדוֹן אֲקָמָא תִקְיָם עִמֶיהָ: (ה) לֹא
יְהִי תִקְוִן זִין דְּגִבֹר עַל אֲתַחְתָּא וְלֹא יִתְקַן גִּבֹר
בַּחֲקוּנִי

רש"י

(ג) לא תוכל להתעלם. לכבוש עיניו כאלו אינו
רוצה לחמו: (ד) הקם תקי. זו טענה
להטעין משאו שכל מעליו: עמו. עם בעליו
אבל אם הלך ויש לו ואמר לו הואיל
ועליך מכה אם רלית לטעון טעון.
פטור: (ה) לא יהיה כלי גבר על אשה.
שתהא דומה לאיש כדי שתלך בין האנשים
שאין זו אלא לשם ניוסף: ולא ילבש גבר
שמלת

ב א ו ר

מכאן אמרו כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל, ושאינו עושה ואוכל ימכר. (רש"י), והדברים
מכוונים לעומק כונת הכתוב: (ג) לא תוכל, איך רשאי: (ד) נפלים, כמשמעו שטמו רגליהם
ונפלו ולא יוכלו לקום בלי עזר המקום מפני המשא שעליהם, וכן הוא בתרגום אשכנזי: (ה) לא
יהיה כלי גבר, וסמכה (המלוכה) בעבור זאת למלחמה, כי האשה לא נבראת כי אם להקים
זרע, ואם היא תלח עם אנשים למלחמה תבא בדרך לידי זנות, וכן לא ילבש גבר, והטעם
זכר שלא נתמלא זקנו יתערב בין הנשים וינאף הוא והן ואין מי יודע. וזה יורה כי מנהג ישראל
היו וכן ברובי המלכויות להיות מלבוש האנשים איננו כמלבוש הנשים רק הפרש ביניהם.
(הראב"ע). לא ילבש גבר, אנקלוס תרגם לא יתקן גבר בתקוני דארתא, וכן ארו"ל שכל
המתקן

ה מ ע ר

והנה שני המלות להשיב הנדח ולהקים הנופל כבר באו בפרשת משפטים (כ"ג ג' ד')
אך שכאן הוסיף ואם לא קרוב אחיך שזה לא היה שייך במדבר שכל ישראל שבנו יחדיו
(ה) לא יהי, כבר כתב הרד"א שציקר האזהרה על אשת איש שלא היו ינלו לבקר בנות
תשוקיהן אם לא בערמה הזאת, לכן התשוק לא היה ביכולתו לבוא אל בית הנשים אם לא יתחפש,
וא"כ גם זה מעניני שבין אדם לחברו, כי אין לך מסיג גבול רעהו יותר מנואף אשת איש. והנה
לא

כי תצא כב

יִלְבַּשׁ גִּבּוֹר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה כִּי
תֹועֵבֶת יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֲשֵׂהָ
אֱלֹהִים :

(ו) כִּי יִקְרָא קוֹן צְפוּר וְלִפְנֵיהָ
בַּדֶּרֶךְ בְּכָל־עֵץ וְאוֹ עַל־הָאָרֶץ
אֶפְרָחִים אוֹ בִיצִים וְהָאֵם רִבְצַת
עַל־הָאֶפְרָחִים אוֹ עַל־הַבִּיצִים
לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־הַבָּנִים :
(ז) שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת־הָאֵם וְאֶת־
הַבָּנִים

חרגום אשכנזי קיב

קיינע מאַננספערזאָן דאַז גע׳
וואַנד איינער פֿרויאַ אַנטהוּן ;
דען ווער דייעזעס טהוט , איזט
איין גרייל פֿאַר דעם עוויגען
דיינעם גאַטטע. (ו) ווען דיר
אויף דעם וועגע איין פֿאַגעלי
געסט מיט קיכליין אָדער איי
ערן אויפֿשטעסט , אַם בויעט ,
אָדער אויף דער ערדע וואַ דיא
מוטטער אויף דען קיכליין אַ
דער אייערן זיטצט , זאָ זאַללסט
דואַ ניכט ביידע , דיא מוטטער
זאַממט דען יונגען אויסהעבען ;
(ז) דיא מוטטער מוסט דואַ פֿל׳
גען לאַססען , אונד דיא יונגען
קאַנסט

רשי

שמלת אשה . לילך ליטב בין הנשים .
דבר אחר שלא יסיר שער הערוה ושער
של בית השחי : כי תועבת . לא אסרה
תורה אלא לבוש המביא לידי תועבה :
(ו) כי יקרא . פרט למזומן : לא תקח
האם . בעודה על בניה :

חרגום אונקלום

בתקוני אחתא ארי מרחק קדם יי אלהך
כל עביד אליו : (ו) ארי תערע קנא דצפרא
קדמך באורחא בכל אילן או על ארעא
אפרוחין או ביעין ואמא רביעא על אפרוחין
או על ביעין לא תסב אמא על בנאי : (ז) שלחא תשלחית אמא וית בנאי תסב
לך

באור

המתקן עלמו בתקונים המיוחדים לנשים חייב מלקוט ; כגון המלקט שערות לבנות מתוך שזורות ,
מראשו או מזקנו , וכן הלבוש שערותיו , כדרך שהנשים עושות : (ו) כי יקרא , כמו נקרא נקראתי
והם מגורת מקרה : אפרחים , אל"ף נוסף , כמו אל"ף ובאורועך . (הראב"ע) . לא תקח , הטעם
לדעת כל המפרשים כי אסורות הוא בלב להיות אס על בנים רוטעה , כי יש לבהמות חיות
ועופות דאגה גדולה בזה , ואין הפרש בין דאגת האדם ודאגות הבהמות על בניהם , כי אהבת
האם וקנותה לבני בענה איננו נמשך אחרי השכל והדבור , אבל הוא מפעולת כח המחשב המלויה
בבהמות

המעמר

לא בזה המלוה הזאת במדבר לפי שם היו כל ישראל שניים ופתיהם סמוכי זה לזה , גם לא היה
רק אהל אחד לכל בני הבית , בוודאי לא היו מקום לאיש או לאשה לעשות כואת : (ו) כי יקרא ,
לפי שזיה לעיל מהמלוה להקים בהמה הנוספת שהוא גם לתועלת הבהמה גם לתועלת הצעלי
הזכור עתה הקובה לרחם על צעלי החיים אס גם לא יגיע מזה שום תועלת לבני אדם , כי
טעם בשלוח הקן כמו באותו ואת בנו הוא לער צעלי חיים כאשר האריבו בזה הרמב"ם ורמב"ן
ורא"ה , וכן דעת הראב"ע , ומה שאמר וכן שור או שה כוונתו על פסוק ושור או שה אותו ואת
בנו לא תשחטו ביום אחד (ויקרא כ"ו כ"ח) , ובדברי הרמב"ן . והנה לא בזה מלוה הזאת מקודם
לדעתי לפי שבמדבר בארץ שממה תהו יליל ישמון לא קלנו עופות עהורים ואך קסוד קן לה
שם ובנות יענה ישכנו בה , ואס גם לעתים רחוקים נמלא להם קן טהור אולי באמת לא נאסר
להם

הַבָּנִים תִּקְחֵם לָךְ לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ
 וְהָאֲרֻכְתֵּי יָמִים: ^{שלישי (ח)} ס
 תִּבְנֶה בַּיִת הַדָּשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה
 לַגֵּיבָה וְלֹא תֵשִׂים דְּמִים בְּבֵיתָהּ
 כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ: ^(ט) לֹא תִזְרַע
 בְּרִמָּה כְּלָאִים פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמְּלָאָה

קאנסט דוא דיר נעהמען, דאמיט עס דיר וואהל געהע אונד דוא לאנגע לעבעסט. (ח) ווען דוא איין נייעס הויז בויעסט, זא מאַכע איין גע לענדער אַבען אום דיא אלטא. נע, דאמיט דוא ניכט בלוטשולד אויף דיין הויז ברינגסט, ווען עטוואַיעמאנד הערונטער פֿיע לע. (ט) דוא זאללסט דיינען וויינבערג ניכט מיט פֿערמ שטען ארטען בעואַען, זאנסט ווירדע זא וואהל דיא פֿרוכט דעם

הורע וויינבערג ניכט מיט פֿערמ שטען ארטען בעואַען, זאנסט ווירדע זא וואהל דיא פֿרוכט דעם

תרגום אונקלוס

ר ש י

לָךְ בְּדִיל דֵּי יֵטֵב לָךְ וְתִזְרֶיךָ יוֹמִין: ^(א) אָרִי
 חֲבָנִי בֵּיתָא חֲדָתָא וְתַעֲבִיד תִּיקָא לְאַגְרָה
 וְלֹא תִשְׁנֵי חֻבְתָּ דִּין דְּקָטוּל בְּבֵיתָהּ אָרִי
 יִפֹּל דְּנִפִּיל מִנֶּיהָ: ^(ט) לֹא תִזְרַע פְּרִמָּה
 עִירוֹבִין דְּלִמָּא תִסְתָּאֵב דְּמוֹעַת וְרָעָא דֵּי תִזְרַע

(ו) למען ייטב לך וגו'. אם מלוא קלה שאין זה מסרון כים אמרה תורה למען ייטב לך והארכ' ימים קל וחומר למתן שכרן של מצו' שמורות: (ח) כי תבנה בית חדש. אם קיימת מלוא שלוח הקן סופך לבנות בית חדש ותקיים מלוא מעקה שמלוא גוררת מצו' ותגיע לכרס ושדה ולבגדים נאים לכך נסמכו פרשיות הללו: מעקה. גדר סביב לגג ואונקלוס תרגם תיקח כגון תיק שמשמר מה שבתוכו: כי יפול הנופל. ידך שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב: (ט) כלאים. חטה ושעורה ומרלן במסולת יד: כן תקדש. בתרגומו תסתאב כל דבר הנתעב על האדם בין לשבח כגון הקדש בין לגנאי כגון אכור נופל בו לשון קדוש כמו אל תגע בו כי קדשתך (ישעיה ס"ה): המלאה. זה מילוי ותוספת שהזרע

ועללח ראוי זה ליפול ואף על פי כן לא תתגלגל מיתתו על המלאה. חטה ושעורה ומרלן במסולת יד: כן תקדש. בתרגומו תסתאב כל דבר הנתעב על האדם בין לשבח כגון הקדש בין לגנאי כגון אכור נופל בו לשון קדוש כמו אל תגע בו כי קדשתך (ישעיה ס"ה): המלאה. זה מילוי ותוספת שהזרע

ב א ו ר

בְּנֵהמוֹת כֹּאשֶׁר הִיא מְלוּוֶה בְּאֵדָם. וְעֵינִין בְּס' הַמּוֹרָה מִזֶּה יוֹתֵר: ^(ו) לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ, שֶׁהָאֵם יִשְׁמֹל עֲלֶיךָ וְיֵיטִיב לָךְ. (ה'רֹאשׁ"ע): ^(ח) מַעֲקָה, אֵין לוֹ רֵיע וְטַעֲמוֹ יָדוּע מִמִּקְוֹמוֹ וְהוּא גִדְר סָבִיב לַגֵּב: דְּמִים, כְּתַרְגּוֹם אֲנֻקְלוֹס חֻבְתָּ דִּין קָטוּל, וְכֵן הוּא בְּתַרְגּוֹם אֲשַׁכְנִזִי: הַנֶּפֶל, נִקְרָא עַל אֵם סוֹפוֹ, וְכֵן יוֹמֵת הַמֵּת, וּבְגֵדֵי עֲרוּמִים תִּפְשִׁיט, וְיִתְרוֹלוּ הַבָּנִים, וּמְלוֹת רְבוֹת לֵאמֹר מִסָּפֵר נִקְרָאוּ עַל אֵם סוֹפֵס (ה'רֹאשׁ"ע): ^(ט) כְּלָאִים, קִבְלוּ רְבוֹתֵינוּ שֶׁהוּא חֲטָה וְשַׁעוֹרָה וּמְרָלָן בְּמַסּוֹלֵת יָד (קְדוּשֵׁין ל"ט): פֶּן תִּקְדַּשׁ, כְּמוֹ כִּי תִקְדַּשׁ, וְלֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תִּמּוֹתוֹן (בְּרֹאשִׁית ג' ג'), וְהַטַּעַם כִּי יִאֲסֵר לָךְ כְּקוֹדֶשׁ: הַמְּלָאָה הוֹרַע, כְּמוֹ מְלֹאֵת הוֹרַע בְּסַמִּיכוֹת אוֹ תַחֲסֵר מֶן, הַמְּלָאָה מֶן הוֹרַע, וְהַטַּעַם

ה מ ע ר

לֵהֵם אִז לְקַחַת אֵם עַל בָּנִים נִמוֹ שֶׁהוֹתֵר לֵהֵם בְּמַדְבַּר בְּזַר נַחֲרִיה: ^(ז) לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ, לְפִי פִשְׁטוֹת הָעֵינִין יִסּוּב זֶה עַל כָּל הַמְּלוֹת הַנּוֹכְרוֹת מִתַּחֲלַת הַפְּרָשָׁה עַד בֹּאן, לְפִי שְׁלֵס מִקּוֹרֵם בְּמִדַּת הַיּוֹשֵׁר וְהַחֲמֵלָה וְכֵהֵם תְּבוּן אוֹשֵׁר הָאוֹמֶה. (ח) כִּי חֲבִנָה, אַחֲרֵי שֹׁכֵר חוֹבוֹת הַדֶּרֶךְ שׁוֹר וְשֶׁהַנְּדָחִים וְשׁוֹר וְחָמוֹר שׁוֹפְלִים בְּדֶרֶךְ וְכֵן שְׁלוֹחַ הַקֵּן שְׁאִינוֹ נוֹהֵב בְּמוֹמֵן בְּאֵשׁ קִבְלוּ חו"ל, בְּאֵר עֵתָה מְלוֹת הַבַּיִת וְהַשְּׂדֵה וְהֵם מְלוֹת מַעֲקָה וְאִיסוּר כְּלָאִים וְקִרְיַת שׁוֹר וְחָמוֹר, וְכִיּוֹן שֹׁכֵר עֵינִין כְּלָאִים הַזְּכִיר גַם אִיסוּר שַׁעֲטוֹ וְהַסְמִיךְ מְלוֹת לִילִית כְּמוֹ שְׁדַרְשׁוּ חו"ל. וְהִנֵּה נִתְחַדֵּשׁ מְלוֹת מַעֲקָה עֵתָה, לְפִי שֶׁבְּמַדְבַּר הָיוּ שׁוֹכְנִים בְּאֵהֲלִים וְלֹא הָיָה מְקוֹם לְמְלוֹה הַזֹּאת: ^(ט) לֹא חוֹרַע בְּרִמָּה

כי תצא כב

הַיּוֹרֵעַ אֲשֶׁר הַיּוֹרֵעַ וְתִבּוֹאֶת
הַכֶּרֶם: ס (י) לֹא-תִחַרְשׁ
בְּשׂוֹר-וּבְחֹמֶר יַחֲדוּ: (יא) לֹא
תִלְבַּשׁ שְׁעִטָּנוֹ צִמָּר וּפְשָׁתִים
יַחֲדוּ: ס (יב) גְּדָלִים
תַּעֲשֶׂה-לָּךְ עַל-אַרְבַּע
כַּנְפוֹת כְּסוּתֶךָ אֲשֶׁר תִּכְסֶה-
בָּהּ: ס (יג) כִּי-
יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ

ושנאה

תרגום אשכנזי קיג

דעם זאמענס, דען דוא אויס-
זאעסט, אלס דער ערטראג
דעס וויינבערגעס, דיר פֿער-
באטהען זיין. (י) דוא זאללסט
ניכט מיט איינעם אַכסען אונד
איינעם עועל צוגלייך אַקערן.
(יא) דוא זאללסט קיין גע-
וועכע טראַגען, וואָרין וואָללע
אונד ליינען פֿערמענגט איזט.
(יב) שנירע זאללסט דוא דיר
מאַכען אַן דען פֿיר פֿליעגעלן
דיינעס מאַנטעלס, מיט וועל-
כעם דוא דיך בעדעקעסט.
(יג) ווען יעמאַנד איינע פֿרויאַ
ניממט אונד וואָהנט איהר ביא, ווירד

ווירד

ר ש י

תרגום אונקלוס

שהזרע מוסיף: (י) לא תחרוש בשור ובחמור.
הוא הדין לכל שני מינין שבעולם הוא
הדין להנהיגם יחד קשורים זוגים בהולכת
שום משא: (יא) שעטנו. לשון ערוכב.
ורבותינו דרשו שזע עווי ונוח: (יב) גדלים
תעשה לך. אף מן הכלאים לכך סמך
הכתוב: (יג) ובא אליה ושנאה. סופו ושם
לה

ועללת בהמא: (י) לא תרדי בחורא
ובחמרא בהדא: (יא) לא תלבש שעטנא
עמר ובתן מחבר בהדא: (יב) ברוספדין
תעביד לך על ארבע כסותך די תחבסי
בה: (יג) ארי יסב גבר אחתא וייעול לוותה
ויסנינה

ב א ו ר

והטעם התבואה: (י) יחדו, למד אחד: (יא) שעטנו, לשון עירוב, ורבותינו דרשו שזע
עווי ונוח (רש"י), עיין (במדבר י"ט י"ט): (יב) גדלים, ליכית כריך שיהא גדול וקלוע,
וכן

ה מ ע ר

ברמך, המלוה הזאת כבר באה בסדר קדושים (י"ט י"ט), שדך לא תזרע כלאים וגם כרם בכלל
שדה, אך שם לא באר היטב דיני כלאי כרם כי לא היו לריכס לזה בארן לא זרועה. (י) לא
החרוש, המלוה הזאת נתחדשה שבמדבר לא זרעו ולא חרשו. (יא) לא תלבש שעטנו, כבר
נאמר זה בסדר קדושים ונשנית עוד לפי שהוא מענין ע"ז כמו שכתב הרמב"ם (בחלק ג' מהמורה)
שכן היו מנהג הכומרים ללבוש שעטנו ואמר עוד כי היום עדיין מסורסם זה אלל כומרים שיש
במזרי' (אולם בספר אחד מלאתי כי במזרי' נאסר לכומרי' ללבוש שעטנו ולזה אסרה תורה כלאים לכל
ישראל, והתירה לכהנים) וידוע שכל דבר שהוא מענין הרחקת ע"ז לא ילאה הכתוב להכפיל.
(יג) כי יקח, עתה יזהיר על העריות שהמה מן הדברים המשחיתים סדר המדיני, ורבים חללים
הפילו וגם נפש האדם רהוטה אחריהן ביותר, ומה שנאז דיני מוליא שם רע ואונס אך עתה
ולא מקודם, יראה לי הטעם לפי שכל זמן שהיו ישראל במדבר מקום נחש ושרף ומייהם
חלואים להם מנגד לא היו שטופים בזמה כל כך, וממעשה פוער אין להניא ראי' לסתור כי
שם

תרגום אשכנזי

כי תצא כב

ווירד איהר אבער נאכהער גראם, (יד) לעגט איהר פאל שיע בשולדיגונגען אויף, אונד ברינגט זיא אין איבעלן רוף, שפרייט נעמליך: דיווע פרויא האבע איך גענאמען, אונד אלס איך מיך צו איהר טהאט, פאנד איך דאז צייכען דער יונגערשאפט ניכט; (טו) זא זאלען פאטער אונד מוטטער דער יונגערויא דיא בעווייזע איהרער יונגערשאפט נעה מען, אונד פאר דיא עלטע סטען דער שטאדט אין דאז טהאר ברינגען. (טז) דער פאטער דער יונגערויא זאלל צו דען עלטעסטען שפרעכען: מיינע טאכטער האבע איך דיעזעם מאננע צור פרויא געגעבען, ער איזט איהר אבער גראם ווארדען;

וּשְׁנָאָה: (יד) וְשֵׁם לָהּ עֲלִילָה דְבָרִים וְהוֹצֵא עֲלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וְאָקֶרֶב אֵלַיָּה וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים: (טו) וְלָקַח אָבִי הַנְּעֵר וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ אֶת־בְּתוּלִי הַנְּעֵר אֶל־זִקְנֵי הָעִיר הַשְּׁעֵרָה: (טז) וְאָמַר אָבִי הַנְּעֵר אֶל־הַזְּקֵנִים אֶת־בְּתִי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׁנָאָה:

הנערה ק' . הנערה ק' . הנערה ק' והנה

מיינע טאכטער האבע איך דיעזעם מאננע צור פרויא געגעבען, ער איזט איהר אבער גראם ווארדען;

ר ש י

תרגום אונקלוס

לה עלימות דברים . עבירה גוררת עבירה עבר על לא תשנא סופו לבא לידי לשון הרע: (יד) את האשה הזאת . מכאן שאין אומר דבר אלא בפני בעל דין: (טו) אבי הנערה ואמה . מי שגדלו גדולים הרעים יתבוז עליהם: (טז) ואמר אבי הנערה . מלמד שאין רשות לאשה לדבר בפני האיש:

וַיִּסְנִינָה: (יד) וַיִּשְׁנֵי לָהּ הַסְּקוּפֵי מְלִין וַיִּפְּקֵי עָלֶיהָ שֵׁם בִּישׁ וַיִּימַר ית אַתְּמָא הָדָא נְסִבִית וְעֵלִית לְוַחְהָ וְלֹא אַשְׁקַחִית לָהּ בְּתוּלִין: (טו) וַיִּסָּב אָבוּהָא דְעוּלְמָתָא וְאִמָּהּ וַיִּפְקוּן ית בְּתוּלֵי עוּלְמָתָא לְקַדְּם סְבִי קַרְוָא וְלַתְרַע בֵּית דִּין אַתְרָה: (טז) וַיִּימַר אָבוּהָ דְעוּלְמָתָא לְסַבְּיָא ית בְּרַתִּי יְהִבִית לְגַבְרָא הָדִין

לאנחו

ב א ו ר

וכן גדלים מעשה שרשרת: (יד) עלילת, כמו סנות דברים (המציאות אותו לשנוא אותה) הן אמת או שקר . (הראב"ע) . ולשון רש"י עבירה גוררת עבירה, עבר על לא תשנא (כמו שאמר ושנאה), סופו לבוא לידי לשון הרע: והוצא, מפיו: בחולים, לשון רבים ולא יתפרדו, וכן בחרות וזקונים ועלומים . (הראב"ע): (טו) ולקח אבי הנערה ואמה, כי זנות הבת תחל כבוד אבותיה בעבור שלא השגיחו עליה ולמדוה מוסר נשים, ויתכן שהשעור אביה או אמה, ואם היא יתומה יוליאה ממונה ב"ד: השערה, מקום שהזקנים נוסדו יחד להשגיח על ענין הקבוצ ובלשונם את העם כי היה זה בשער העיר כנודע לכל קורא דברי הימים הקודמים: (טז) אבי הנערה, או אמה ולא הוכרך עוד לפרש . ועוד שהקנס לא ינתן לאם, אם אין לה אב, והלכה

ה מ ע מ ר

אם אכלו ושתו עם בנות מדין . (יד) והוציא עליה שם רע, כבר זכרנו בספרנו חל"ע חלק ג' שדרך מלין העברי להקדים הטוב לרע ברבה לקללה ולדק לעול ע"ש, ולכן הקדים גם כאן אם שקר ענה בה כי הנעל אך יקשר ויגיש מאה נספ, ואח"כ אמר אם אמת הדבר שאז לנערה משפט מות .

כי תצא כב

(יז) והנה הוא שם עלילת דברים לאמר לא מצאתי לבתך בתולים ואלה בתולי בתי ופרשו השמלה לפני זקני העיר : (יח) ולקחו זקני העיר והוא את האיש ויסרו אתו : (יט) וענשו אתו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל ולוֹת־תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו : ס (כ) ואם אמת היתה הדבר הנה לא נמצאו

בחולים

תרגום אשכנזי קיד

(יז) נונמעהר בירדעט ער איהר פאלשע בעשולדיגונגען אויף , אונד שפריכט: איך האבע בייא דיינער טאכטער דאז צייכען דער יונגפערשאפט ניכט געפונדען , היער אבער זינד דיא בעווייזע פאן מיינער טאכטער יונגפערשאפט . הירמיט זאלל מאן דאז בעטטוך פאר דען עלטעסטען דער שטאדט אויס ברייטען . (יח) זא זאללען דיא עלטעסטען דער שטאדט דען מאן פארנעהען אונד איהן ציב טיגען ; (יט) איבער דעם אויך אום הונדערט שקל בעשטראפען , אונד דעם פאטער דער יונגפער געבען , דארום דאס ער אויף איינע יונגפער אין ישראל איינען איבעלן רוף אויסגעבראכט . אויך מוס זיא

זיינע פרויא בלויבען , אונד ער זאלל זיא צייט לעבענס ניכט פערשטאסען קעננען . (כ) ווארע עם אבער וואהר , דאס בייא דער יונגפרויא דאז צייכען דער יונגפערשאפט ניכט גע=

תרגום אונקלוס

רש"י

לאנתו וישנאה: (יז) וקא הוא שני תסקופי מלין למימר לא אשבחית לברתך בתולין ואלין בתולי בדתי ויפרסון שושיפא קדם סבי קרתא : (יח) וידברון סבי קרתא התיא ית גברא וילקון יתיה : (יט) ויגבון מניה מאה סלעין דכסף ויתנון לאבוהא דעולמתא ארי אפק שום ביש על בתולתא דישרא וליה תתי לאנתו לית ליה רשו למסטרך כל יומיהי : (כ) ואם קושטא הנה פתגמא הדין לא

באור

והלכה בדברי האומר יתומה קנסה לעלמה : (יז) והנה הוא שם , רק לפי שנאה הוא אם לה סגית כחזרת להרחיקה מעליו : (יח) אתו , ע"ד הפשט ייסרו אותו בדברי תוכחה ויביטו אותו לעיני כל בני העיר , ואולם רבותינו קבלו שהוא מלקות וכן ת"א וילקון יתיה , ומתרגם אשכנזי תרגמו בענין שסובל שני הסירושים : (יט) מאה כסף , לתת מאה כסף : לאבי הנערה , תחת אשר רצה לחלל כבודו : כל ימיו , הים יכול לשלחה בגט בלא הולאת אם רע , אלף שלף רצה לתת לה במוהר הבתולות , לכך יענש שלף יוכל לשלחה כל ימיו , וזהו

תרגום אשכנזי

כי תצא כב

בתולים לנער: (כא) והוציאו את-
הנער אל-פתח בית-אביו
וסקלוהו אנשי עיריה באבנים
ומתה כיעשתה נבלה בישראל
לזנות בית אביו ובערת הרע
מקרבך: ס (כב) כי ימצא
איש שכב עם-אשה בעלת-בעל

נעפונדען וואָרדען; (כא) זאָ
זאלל מאַן דיא יונגפֿרויא פֿאָר
דיא הויזטהיר איהרעס פֿאָר
טערס פֿיהרען, אונד דיא
שטאָדטלייטע זאָללען זיא צו
טאָדע שטייניגען, דאָס זיא
דיא שאַנדטהאַט בעגאַנגען, אין
איהרעס פֿאַטערס הויזע אונג
צוכט צו טרייבען. זאָ זאָללסט
דוא דאָז בעזע אויס דיינער
מיטטע וועגשאַפֿען. (כב) ווען

לגעהר ק'. הגעהר ק. דיא איינער פֿרויא שלעפֿט, דיא איינען עהעמאָן
יעמאָנד אַנגעטראָפֿען ווירד, דאָס ער כייא איינער פֿרויא שלעפֿט, דיא איינען עהעמאָן
האַט,

ר ש י

תרגום אונקלוס

לא אשתכחי בתולין לעולמא (כא) ויפקון
ית עולמא לתרע בית אביו וירגמונה
אנשי קרחה באבניא ותמות ארי עבדת
קלנא בישראל לזנאה בית אבוקא ותפלי
עבד דביש מבינה: (כב) ארי ישחכח גבר שכיב עם אשתא אחת גבר ויתקטלון אף
הרויהו

זונתה לאחר אינוסין: (כא) אל פתח
בית אביו. ראו גדולים שגדלתי: כל
אנשי עיריה. במעמד כל אנשי עיריה:
לזנות בית אביו. כמו בבית אביו:
(כב) ומתו

ב א ו ר

גדר ראוי ומיוחד אל המעשה: (כא) נבלה, ת"א קלנא, וכן תרגם המתרגם אשכנזי, יחזן
שזם נבלה לא יאמר כי אם על אחת מפעולות רעות הנמשכים מן התפעלויות הנפש
הזפלות והנבזות, כמו תאות המשגל או הכילות, לפי שהם מגוונות ומאסות כנגלה, כי
נבלה עשה לשכב את בת יעקב, נבל שמו ונבלה עמו; אבל על הפעולה הרעה הנמשכת
מן התשוקה המזקת אבל אינה נכזת ומגונה, כמו הגאות, האכזריות והכעס וכיוצא בהם,
לא יאמר נבלה כי אם עון, רשע, פשע וכדומה: בית אביו, כמו בבית אביו, והטעם
שלא שמעה לתורת אביו ומוסר אמה וחללה כבודם. ולשון הרשעים לזנות בית אביו שיש
עדים שזינתה אחר שנתקדשה, וכן בארו רז"ל בכתובות (דף מ"ז), ויורה על זה מלת לזנות,
כי

ה מ ע מ ד

(כא) וסקלוהו, כתב הראב"ע ח"ל: שיתכן שאחר שאירסה שכב איש אותה, כי המאמר לא ארס
רק היא אומרה שהיא בתולה, ומעתיקי הדת ביארו הדבר באר היטב עכ"ל. ואין ספק שקבלת
חבמינו ז"ל אחת ונכון שלא יתהדרג אם לא באו עדים שזינתה באירוסין כי אין זה ממשט הנדק
להמית אותה על אשר כחזה לו לאמר שהיא בתולה או על הספק אולי זינתה באירוסין. (כב) כי
ימצא, עוד יסרה עונש האשה המנוסת גם נערה מאורסה, כי ממה שנאמר במוביא שם רע
כייז אומרים שאך הבעל יכיר כיצד הוא ולא אחר, אולם אם הבעל ישתוק אין לאיש אחר להתערב
על ריב לא לו, ולזה באר עתה שאם ימצא איש שוכב וגו' משפט מות להם מכל מקום ואין
משגיחין בזה על הבעל כלל. והנה סתם לנו הכתוב ולא באר באיזה אופן יתכשרו האיש והאשה
ונמה תיחד להזת ארוסה, יען כבר ידעו העם באיזה מעשה ייעדנה לו לאשה אם לארוסה
או

כִּי תֵצֵא כֵב

וּמְתוֹ גַם־שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב
עִם־הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבְעֶרְתָּ הָרַע
מִיִּשְׂרָאֵל: ס (כג) כִּי
יְהִי גַעַר בְּתוֹלָה מְאֹרְשָׁה
רְאִישׁ וּמִצָּאָה אִישׁ בְּעִיר
וְשָׁכַב עִמָּה: (כד) וְהוֹצֵאתָ אֶת־
שְׁנֵיהֶם אֶל־שַׁעַר הָעִיר הַהוּא
וּסְקַלְתָּם אֹתָם בְּאֲבָנִים וּמְתוֹ
אֶת־הַנֶּעֱרָר עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־
צִעֲקָה בְּעִיר וְאֶת־הָאִישׁ

נערה קרי. הנערה קרי

על

חֲרָגוֹם אֲשַׁכְנִי קָמוּ

הָאִשׁ, וְאֶלְלֵעַן זֵיא בִידַע
שְׁטַעֲרִבְעוּ, דַּעַר כִּאֲן, וּוְעִלְכַּעַר
בִּיאַ דַּעַר פֶּרוּיָא גַעֲשִׁלְאֶפֶן הָאִם
זַמְמַט דַּעַר פֶּרוּיָא, וְאֶלְלֵסֵט
דוּא דַּעַז בַּעוּע פֶּאֲן יִשְׂרָאֵל
וּוְעִגְשִׁאֶפֶעַן. (כג) וּוְעוּן אִיּוּן
יוֹנְגֶפֶרִיילִצֶעס מַעֲרַבְעוּן מִיִּס
יַעֲמַאֲנַדְעוּן פֶּעֲרִלְאָבֵט אִיזֵט,
עַס פֶּיִנְדַעַט זֵיא אַבַּעַר אִיּוּן אַנִּי
דַּעֲרַעַר אִין דַּעַר שְׁטַאָדֵט, אֹונֵר
שְׁלַעֲפֵט בִּיאַ אִיֶּהֶר; (כד) וְאֶ
זַלְלֵט אִיֶּהֶר זֵיא בִידַע אִין דַּעַז
טַהָאָר דַּעֲרוֹעֲלִבְעוּן שְׁטַאָדֵט
פֶּיֶהֶרַעַן, אֹונֵד מִיִּט שְׁטִיִּנְעוּן
צוּ טַאָדַע וּוְעֶרְפֶּעַן; דַּעַז מַעֲרָב־
צַעַן, וּוִייל עַס נִיכֵט אֹום הַלִּי
פֶּע גַעֲרוֹפֶעַן, דַּע עַס אִין דַּעַר
שְׁטַאָדֵט גַעֲשִׁאָה, אֹונֵד דַּעַז כִּאֲן
וּוִייל

ר ש י

(כב) ומתו גם שניהם. להוליא מעשה
חדודים שאין האשה נהנית מהם. גם
לרבות הבאים מאחריהם. דבר אחר גם
שניהם לרבות את הולד שאם היתה מעובר'
אין ממתינין לה עד שתלד: (כג) ומלאה
איש בעיר. לפיכך שכב עמה פרוה קוראש
לגנב הא אילו ישבה בביתה לא אירע לה:

יתחון באבניא וימותון ית עולמתא על עיסקדי לא צנחת בקרתא וית גברא על עיסק

די

חֲרָגוֹם אֹונְקִלוֹם

תְּרוּיָהוּן גִּבְרָא דְשָׁכִיב עִם אֶתְתָא וְאֶתְתָא
וְתַפְלִי עֵבִיד דְּבִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל: (כג) אַרְי תְּהִי
עוֹלְמָתָא בְּתוֹלְתָא דְּמֹאֲרָסָא לְגִבְרָ וְיִשְׁבַּחֲיָנָה
גִּבְרָא בְּקֶרְתָא וְיִשְׁבּוּב עִמָּה: (כד) וְתִבְקוּן
יַת תְּרוּיָהוּן לְתַרַע קֶרְתָא דִּהִיא, וְתַרְגְּמוּן

ב א ו ר

כי הנערה אשר לא אורסה, לא תקרא זונה, כשכנה עם אחד העם: (כב) שניהם, הנה האשה
לא תנשא כי אם לאיש אחד, אבל האיש נושא נשים רבות, אעפ"כ ימות גם הוא ששכב את
אשת רעהו, והנה מלת גם הוא להשוות האיש לאשה שזוי גמור, וכן כי תועבת ה' אלהיך
גם שניהם בסמוך (כ"ג י"ט). ומן התימה על הרמב"ן שפירש שם בעלמו גם שניהם על זה
הדרך וכאן פירשו באופן אחר ונטה מעומק פשוטו של מקרא: (כג) כי יהיה, כאשר יארע
זה הדבר (הראב"ע), וכבר זכרנו שכאשר יקדם הפעל אל הפועל לא ילערך לשמור את המין
ואת

ה מ ע ר

או לנשואה, שלמי משפט השכל בדבר החיות הכל הולך אחר המנהג (ולדעתי זה כוונת חכמינו
ז"ל באמרם כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ופקעו רבנן קדושין מיניה כי הקדושין המה אך
היעוד לאשה בדרך הנהוג והבן) וקבלו חכמינו ז"ל בעיני קדושין ידוע. (כג) ומצאה איש
בעיר, הנה באר הכפר שכן עיר לשדה בנערה מאורסה ולא באשת איש לפי שלא היו מדק
הנשואות לזאת יחידי בשדה שחקראנה אותן כאלה.

ווייל ער דיא פֿרויא זיינעם נעבֿן
 סטען געשוועבט האט, דאז
 בעזע מוסט דוא פֿאן דיר וועג
 שאפֿען. (כה) האט אבער
 דער מאן דאז פֿערלאבטע
 מערדען אויף דעם פֿעלדע
 אנגעטראפֿען, זיא ערגריפֿ
 פֿען אונד בייא איהר געשלאג
 פֿען: זא זאלל דער מאן דער
 בייא איהר געלעגען, אלליין
 שטערבען; (כו) דעם מעד
 פֿען אבער זאלסט דוא ניכטס
 טהון, דאז מערדען האט דען
 טאד ניכט פֿערשולדעט; דען
 עבען זא אלס ווען יעמאנד
 איבער זיינען נעכסטען הער
 פֿיעלע אונד בראַכטע איהן;
 אום, זא אוזט דיעזעס אויך;

על דבר אשר ענה את
 אשת רעהו ובערת הרע
 מקרבך: ס (כה) ואם
 בשדה ימצא האיש את הנער
 המארשה והחזיק ביה האיש
 ושכב עמה ומת האיש אשר
 שכב עמה לבדו: (כו) ולנער
 לא תעשה דבר אין לנער הטא
 מות כי כאשר יקום איש על
 רעהו ורצחו נפש בן הדבר

הזה

לנערה קרי, ולנערה קרי, לנערה קרי

ר ש י

תרגום אונקלוס

(כו) וכי באר יקום וגו'. לפי פשוטו זהו
 משמעו כי אנוסה היא ובחוקה עמד עליה
 כאדם העומד על חברו להרגו. ורבותינו
 דרשו בו הרי זה נא ללמד ונמלא למד וכו':
 די עמי ית אחת חבריה ותפלי עבד דביש
 מבינדך: (כה) ואם בחקלא ישבח גבר ית
 עולמתא דמארסא ויתקיף ביה גברא וישבוב
 עמה ויתקשל גברא די שכיב עמה בלחודוהי: (כו) ולעולמתא לא תעביד מדעם לית
 לעולמתא חובת דין דקמול ארי במא די יקום גברא על חבריה ויקטליניה נפש בן
 פתגמא

ב א ו ר

ואת המספר: איש, אחר: (כד) ענה, שכב, והנה כל שכיבה ואם איננה באונס נקראת
 עינוי, כל זמן שאיננה בחסן וברלון גמור, לפי שהנערה המאורסה אף על פי שנתרצת
 לו כנראה מכונתה על דבר אשר לא לעקה, עם כל זה מן הסתם לא היה ברלון גמור
 ובחירה חשית, אלא שיצרה תקפה עליה אחרי שנתפסה, וכן חזת אשר ענייתה, קרא הכתוב
 ענוי לשכיבה, אע"פ שלא אנוסה, רק לפי שנשנית ולבה אל ארצה ואל מולדתה, לכן לא
 נתרצית לו מרצ אהבה, כדרך האשה אל בעלה, שלבה פנוי מכל לער ומכל יראה והיא מוסרת
 עלמה לו בחשק ובנפש חסיסה, ומעתה אין פורך לדברי הרמב"ן: אשח רעהו, הנה הכתוב
 קרא המאורסה אשת רעהו, ולא נוכל לדעת הארסות כי אם בדברי קבלה. (הראב"ע):
 (כו) כי כאשר יקום, לפי פשוטו זהו משמעו, כי אנוסה היא ובחוקה עמד עליה כאדם העומד
 על חברו להרגו. (רש"י): ורצחו נפש, שהרגו: (כו) צעקה, יתכן שלעקה, או שעמו אם
 לעקה אין מושיע לה, ולא ידעתי בדין הלעקה אם ראינו נערה שהחזיק בה האיש והיא נלחמת
 בו בכל כחה ובוכה ואוחזת בנגדיו או בשערותיו להמלט ממנו ולא ידעה ללעוק למה תסקל?
 הלח הלעקה נהווה לדון בה מן הסתם, בעיר משותה ונשדה אנוסה, ואולם בדרך כלל אר

כי תצא כב

הַיְהִי: (כז) כִּי בַשָּׂדֶה מִצְאָה צִעֲקָה
הַנֶּעֱרָ הַמְאֲרָשָׁה וְאִין מוֹשִׁיעַ
לָהּ: (כח) כִּי-
יִמְצָא אִישׁ נֶעֱרָ בְּתוֹלָה אֲשֶׁר
לְאֲרָשָׁה וְתַפְשָׁה וְשָׁכַב עִמָּה
וְנִמְצָאוּ: (כט) וְנָתַן הָאִישׁ הַשָּׁכֵב
עִמָּה לְאָבִי הַנֶּעֱרָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף
וְלוֹ-תְהִי לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר
עָנָה לְאֲ-יוֹכֵל שְׂלֵחָה כָּל-
יְמֵיו: (ל) כִּג (א) לְאֲ-יִקַּח
אִישׁ אֶת-אִשְׁת׃ אָבִיו וְלֹא יִגְלֶה

הנערה קי. נערה קי. הנערה קי. כנף
כג (א) ניעמאנד זאלל זיינעם פֿאַטערס פֿרויא הייראַטחען, אונד זיינעם פֿאַטערס דעקע אויפֿֿֿ

תרגום אשכנזי קמו

(כז) ער טראָף זיא אויף דעם
פֿעלדע און, דיא פֿערלאַכטע
יונגפֿער קאן וואָהל גערופֿען
האַבען, אָהנע דאַס אויזר יע־
מאַנד צו הילפֿע קאַממען
קאַנטע. (כח) ווען יעמאַנד
איין יונגפֿרויליכעס מעדל, דאַז
ניכט פֿערלאַכט אויזט אַנטרֿֿֿ
ערגרייפֿט אונד בעשלעפֿט,
אונד זיא ווערדן בעטראַפֿען:
(כט) זאַ זאַלל דער טאן דער דאַז
מעדלען בעשלאַפֿען, איהרעם
פֿאַטער פֿינפֿציג שקל זילבער
געבען, אונד זיא זאַלל זיינע
פֿרויא זיין, ווייל ער זיא גע־
שוועכט האַט; ער זאַלל זיא
זיין לעבענסלאַנג ניכט פֿער־
שטאַסען קענען.

אונד זיא ווערדן בעטראַפֿען:
(כט) זאַ זאַלל דער טאן דער דאַז
מעדלען בעשלאַפֿען, איהרעם
פֿאַטער פֿינפֿציג שקל זילבער
געבען, אונד זיא זאַלל זיינע
פֿרויא זיין, ווייל ער זיא גע־
שוועכט האַט; ער זאַלל זיא
זיין לעבענסלאַנג ניכט פֿער־
שטאַסען קענען.

תרגום אונקלוס

ר ש י

פֿתְּקִימָא דְדִין: (כז) אָרי בְּחֻקָּא אֲשֶׁר־בָּהּ
צוּחָא עוֹלָמְתָא דְמֵאֲרָסָא וְלִית דְּפָרִיק לָהּ:
(כח) אָרי יִשְׁבַח גְּבֵר עוֹלָמְתָא בְּתוֹלָהָּ דִּי לֹא מֵאֲרָסָא וְיַחְדִּינָה וְיִשְׁפּוּב עִמָּה
וְיִשְׁתַּבְּחוּן: (כט) וְיַחַן גְּבֵרָא דְשָׁכַב עִמָּה לְאַבּוּהָּ דְעוֹלָמְתָא חֲמִשִּׁין סֵלְעִין
דְּכֶסֶף וְלִיהּ תְּהִי לְאִתּוּ חֻלְף דִּי עָנָה לִית לִיהּ רִשׁוּ לְמַפְטָרָה כָּל יוֹמוּהִי:
כג (א) לֹא יִסַּב גְּבֵר יַח אִתּוּ אֲבּוּהִי וְלֹא יִגְלִי בְּנָפָא דְאַבּוּהִי: (ב) לֹא יִדְבִּי
דְפִסִּיק

ב א ו ר

יש לה מושיעים בין בעיר בין בשדה חייבת, אין לה מושיעים בין בעיר בין בשדה פטורה. (מדברי
הרמב"ן): (כח) ותפשה, באנוסה הכתוב מדבר: (כט) לאבי הנערה חמשים כסף, בעבור
מוהר הבתולות, ומכאן יש סמך שמוהר הבתולות הוא חמשים כסף:
כג (א) אשת אביו, אנוסת אביו: ולא יגלה בנף אביו, על דעת רבותינו באומרת יבם של
אביו

ה מ ע מ ר

(כח) כי ימצא, דין מסותה כבר נזכר (שמות כ"ב כ"ו), שזה היה מאוי גם במדבר לא בן אנוסה כי
במחנה היו אכליהם סמוכים זה לזה ויהי לה מושיע, ולחוק למחנה לא הלכו הנשים לבדן.
ג (א) ולא יקח איש, מכל העריות האחרות הזהיר כאן אך על אשת אביו, כיהעריות מקרבת
הטבע